

Οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου και τα όρια της αστικής δημοκρατίας

Με τη γνωστή λαϊκή ρήση «τώρα που βρήκαμε παπά, να θάψουμε πεντέξι» θα μπορούσε άνετα να περιγράψει κανείς τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της κυβέρνησης το διάστημα από τα τέλη Φλεβάρη μέχρι σήμερα, με αφορμή την αντιμετώπιση της πανδημίας. Είναι ενδεικτικό ότι μέχρι στιγμής έχουν εκδοθεί εννέα Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ), πέντε νόμοι που τις επικυρώνουν αλλά προσθέτουν και επιπλέον ρυθμίσεις και πάνω από 350 Υπουργικές Αποφάσεις και εγκύκλιοι. Φυσικά για τα παραπάνω η κυβέρνηση ζητάει τα εύσημα, με ηροκλητικές δηλώσεις όπως «*κάναμε για το δημόσιο σύστημα Υγείας σε λίγες μέρες όσα δεν έχουν γίνει χρόνια*».

Μια προσεκτική ματιά όμως στα όσα προβλέπονται στις ΠΝΠ και τους αντίστοιχους νόμους **φανερώνουν ότι η κυβέρνηση ζητάει τα εύσημα από το μεγάλο κεφάλαιο, τους επιχειρηματικούς ομίλους**, καθώς επιδιώκει να βγουν με τις λιγότερες δυνατές απώλειες από το lockdown, με το κράτος να αναλαμβάνει το μεγαλύτερο κόστος, χρεώνοντας το λογαριασμό στην εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα. Κυρίως, όμως, φροντίζει να δώσει στο κεφάλαιο όλα τα εργαλεία ώστε την «επόμενη μέρα», σε συνθήκες βαθιάς οικονομικής καπιταλιστικής κρίσης, να μπορέσει να τσακίσει εργαζόμενους και λαϊκά στρώματα.

Φανερώνεται με τον πιο τρανταχτό τρόπο πόσο «βολική» από αυτήν την άποψη ήταν η αξιοποίηση της πανδημίας, καθώς η κυβέρνηση θεώρησε ότι βρήκε την ευκαιρία να εκτελέσει κατά ριπάς όσα εργατικά δικαιώματα είχαν μείνει όρθια από τον οδοστρωτήρα της προηγούμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, φέρνοντας μέτρα που από πριν είχαν παραγγείλει ο ΣΕΒ και οι επιχειρηματικοί όμιλοι.

Κλιμάκωση της επίθεσης του κεφαλαίου

Είναι ενδεικτικό ότι η τελευταία - κατά τις δηλώσεις του πρωθυπουργού στη Βουλή - ΠΝΠ (της 1ης Μάη 2020), που ρυθμίζει το καθεστώς της «επόμενης μέρας», προβλέπει μεταξύ άλλων:

- Τη διαμόρφωση **εργαζομένων τριών ταχυτήτων** (εκείνων που βρίσκονται σε αναστολή, εκείνων που οριστικά δεν βρίσκονται σε αναστολή, εκείνων που προσωρινά δεν βρίσκονται σε αναστολή).
- Την παράταση της δυνατότητας για τους εργοδότες να διατηρήσουν σε αναστολή το 60% των εργαζομένων τους μέχρι τις 31/5/2020.
- Την ουσιαστική δυνατότητα **απελευθέρωσης των απολύσεων**.
- Τη δυνατότητα για περαιτέρω **τσάκισμα του σταθερού εργάσιμου χρόνου**.
- **Το πάγωμα για όλο το 2020 του κατώτατου μισθού**, κατ' εφαρμογή του νόμου Βρούτση - Αχτσιόγλου.

Τα παραπάνω αποτελούν φυσικά το κερασάκι στην τούρτα των αντιλαϊκών μέτρων που ήδη εφαρμόζονται με βάση τις προηγούμενες ΠΝΠ και τους νόμους που τις ακολούθησαν.

Ταυτόχρονα η περίοδος της καραντίνας αποτέλεσε, μέσω και των μέτρων που προέβλεπαν οι ΠΝΠ, και μια **«πρόβα τζενεράλε» για την «επόμενη μέρα» και την επέκταση μηχανισμών παρακολούθησης και κρατικού ελέγχου** (π.χ. μέσω και της «ιχνηλάτησης» επαφών των κρουσμάτων), **αλλά και την περαιτέρω περιστολή αστικών δημοκρατικών δικαιωμάτων**. Στόχος είναι η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της λαϊκής δυσανεξίας και του εργατικού κινήματος. Γι' αυτό και η κυβέρνηση με την ΠΝΠ 20/3/2020 έσπευσε να επιτρέψει ξανά την πολιτική επιστράτευση και την επίταξη κατά τη διάρκεια απεργίας, **ανοίγοντας έτσι το δρόμο για την ουσιαστική απαγόρευσή της**. Αυτό το έδαφος προετοιμάζουν επίσης οι διάφορες θεωρίες και η συζήτηση ακαδημαϊκών, πολιτικών, δημοσιολόγων και δημοσιογράφων για την ανάγκη «*σταθμίματος των συγκρουόμενων δικαιωμάτων, όπως η δημόσια υγεία από τη μια και η προστασία των προσωπικών δεδομένων από την άλλη*». **Πρωωθείται δηλαδή η νομιμοποίηση της περαιτέρω περιστολής αστικών δημοκρατικών δικαιωμάτων**, μέσω διλημάτων τύπου «προστασία της υγείας ή προστασία της προσωπικής ζωής».

Η υποκριτική κριτική του ΣΥΡΙΖΑ

Αλλά και ο ΣΥΡΙΖΑ, που κουνάει το δάχτυλο στην κυβέρνηση μαζί με τα φίλα προσκείμενα σε αυτόν ΜΜΕ, χρεώνοντάς της ότι «*έθεσε σε καραντίνα τη δημοκρατία και την κοινοβουλευτική λειτουργία*», δεν πάει πολύς καιρός που ως κυβέρνηση νομοθετούσε με απανωτές ΠΝΠ και έφερνε τεράστια νομοσχέδια στη Βουλή με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, σωρηδόν άσχετες τροπολογίες και τη Βουλή σε μειωμένη σύνθεση (π.χ. νομοσχέδιο για την Παιδεία μέσα στο Πάσχα). Αντίστοιχα, προχώρησε στη διαδικασία της Συνταγματικής Αναθεώρησης με fast track διαδικασίες και ενίσχυσε το κατασταλακτικό οπλοστάσιο του αστικού κράτους, παραδίδοντάς το «πρόικα» στην κυβέρνηση της ΝΔ, που το διατήρησε αυτούσιο και το εμπλούτισε (νέο Ποινικό Κώδικες, επιπλέον εμπόδια στην απεργία κ.ο.κ.).

Η κυβέρνηση θεώρησε ότι βρήκε την ευκαιρία να εκτελέσει κατά ριπάς όσα εργατικά δικαιώματα είχαν μείνει όρθια από τον οδοστρωτήρα της προηγούμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ

Στην ίδια λογική κινείται και η κριτική μερίδας αστών ακαδημαϊκών, πολιτικών και ΜΜΕ, που με άξονα τη λογική ότι «η δημοκρατία απειλείται», προβάλλουν ότι οι ΠΝΠ δεν μπορεί να αποτελούν μόνιμη λύση παρά μόνο σε «έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης», αλλιώς παραβιάζονται δήθεν τα όρια της νομιμότητας, της διάκρισης των εξουσιών, που κατά το αστικό Δίκαιο αποτελεί την πεμπτούσια της δημοκρατίας. Αντίστοιχη είναι και η κριτική για το περιεχόμενο των ΠΝΠ και κυρίως σε ό,τι αφορά τα μέτρα περιορισμού των δικαιωμάτων, για την αναγκαιότητα των οποίων συμφωνούν άπαντες, αλλά διαφωνούν στο βάθος και την έκτασή τους.

Η νομιμότητα της δικτατορίας του κεφαλαίου

Η πραγματικότητα όμως αποκαλύπτει αυτό που επιμελώς επιδιώκεται να συγκαλυφθεί, την ταξική φύση της αστικής δημοκρατίας. **Τα όρια της αστικής νομιμότητας είναι ιδιαίτερα ευέλικτα όταν πρόκειται να υπερασπίσουν τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης, του κεφαλαίου.**

Γι' αυτό, **σύμφωνα με το Σύνταγμα:**

- Ανατίθεται στην κυβέρνηση η δυνατότητα έκδοσης ΠΝΠ οι οποίες έχουν την ισχύ νόμου, σε «έκτακτες περιπτώσεις», χωρίς να προσδιορίζεται ποιες είναι αυτές. Εξ ορισμού, είναι επιπρόσθετες εκείνων που «δικαιολογούν» την κήρυξη της κατάστασης πολιορκίας (περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος). Επομένως, γίνεται δεκτό από την αστική νομική θεωρία αλλά και την πρακτική ότι αυτή η διατύπωση «χωράει» από την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών μέχρι και την εκδήλωση οικονομικής κρίσης ή και γενικά κινδύνους για το «δημόσιο συμφέρον».
- Ορίζεται ως υποχρεωτική η κατάθεσή τους προς έγκριση στη Βουλή εντός σαράντα ημερών, ενώ μέχρι τότε ισχύουν κανονικά. Αν απορριφθούν παύουν να ισχύουν για το μέλλον, αν εγκριθούν ισχύουν για όσο διάστημα ορίσουν οι ίδιοι, με δεδομένο ότι και στη Βουλή οι συσχετισμοί είναι συγκεκριμένοι, όχι μόνο υπέρ της κυβέρνησης αλλά και υπέρ της αστικής τάξης συνολικά.
- Γίνεται επίσης δεκτό από την αστική νομική θεωρία και νομολογία ότι η Δικαιοσύνη δεν ελέγχει το αν συντρέχουν οι λόγοι έκτακτης ανάγκης. Αρα όχι μόνο δίνεται η δυνατότητα στην εκτελεστική εξουσία να νομοθετεί, αλλά επίσης μπορεί να το κάνει χωρίς να ελέγχεται από τη δικαστική εξουσία το αν υφίστανται οι λόγοι αυτής της «έκτακτης» νομοθέτησης. Πάει περίπατο λοιπόν και η πολυθρόνη διάκριση των εξουσιών.

Αποτυπώνεται δηλαδή με τον πιο γλαφυρό τρόπο πώς, με τις ευλογίες και του Συντάγματος, δίνεται η δυνατότητα στο αστικό κράτος να παρεμβαίνει με άμεσο και επιτακτικό τρόπο προκειμένου να διαφυλάξει τα συμφέροντα της αστικής τάξης. Γι' αυτό και ο πρόεδρος της Βουλής έσπευσε με το τέλος της καραντίνας να δηλώσει ότι «η Βουλή λοιπόν στάθηκε όρθια και δημοκρατική και προφυλαγμένη όλο αυτό το διάστημα». Αρα, η δήθεν επίκληση «κινδύνων» για τη δημοκρατία πραγματικό στόχο έχει να ορθώσει τα - όχι τόσο νέα - ψεύτικα δίπολα περί δημοκρατικών / προοδευτικών δυνάμεων από τη μια έναντι των αυταρχικών / νεοφιλελεύθερων από την άλλη.

Φυσικά, όσο κουρνιαχτό και να σηκώσουν ο ΣΥΡΙΖΑ και οι «λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις», δεν μπορούν να κρύψουν τη συμφωνία τους στα κρίσιμα και σημαντικά: Στην ανάγκη προσαρμογής του αστικού κράτους στις συνθήκες της νέας οικονομικής κρίσης, ώστε αποτελεσματικά και γρήγορα να θωρακίζει τα συμφέροντα του κεφαλαίου σε βάρος των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων.

Γίνεται πλέον πιο φανερό από ποτέ ότι η δικτατορία του κεφαλαίου δεν εξανθρωπίζεται. Γι' αυτό και όσο αυξάνεται η σαπίλα αυτού του συστήματος, με τα τραγικά αποτελέσματα για τους λαούς και τους εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς τον 21ο αιώνα, όσο οξύνονται οι αντιθέσεις μεταξύ των μονοπωλιακών ομίλων και των κρατών τους, στο έδαφος μίας ακόμα βαθιάς και συγχρονισμένης οικονομικής καπιταλιστικής κρίσης, τόσο πιο απαραίτητο γίνεται ένα πιο σύγχρονο και αποτελεσματικό αστικό κράτος (βλ. ψηφιακό κράτος - διακυβέρνηση), με εκσυγχρονισμένες ιδεολογικές και κατασταλτικές λειτουργίες απέναντι στο εργατικό - λαϊκό κίνημα. Πιο αποτελεσματικό στην προσπάθεια να μετατρέψει τους εργαζόμενους και τα λαϊκά στρώματα όχι απλά σε παθητικούς αποδέκτες, αλλά σε ενεργούς υποστηρικτές των συμφερόντων του κεφαλαίου, κάτω βέβαια από τις σημαίες του «εθνικού» - «δημόσιου» συμφέροντος.

Στον αντίποδα βρίσκεται η προσπάθεια αγωνιστικής οργάνωσης της λαϊκής αντιπίεσης, στην οποία πρωταγωνιστεί το ΚΚΕ. Σ' αυτήν την κατεύθυνση εντάσσεται και η μάχη για την άμεση κατάργηση των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου.

* Η Μαρίνα Λαβράνου είναι μέλος του Τμήματος Δικαιοσύνης και Λαϊκών Ελευθεριών της ΚΕ του ΚΚΕ

Της
Μαρίνας ΛΑΒΡΑΝΟΥ*